

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 22 noiembrie 2018 cauza nr. 89/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Andrei BRIGHIDIN – membru
Svetlana DOLTU – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru
Victorina LUCA – membră

au examinat susținerile scrise și verbale ale:

petiționarului: XXXXXX,

reclamata: Comisia de recrutare – încorporare în serviciul civil a raionului YYYY și

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele

I. **Obiectul plângerii**

Discriminare pe criteriu de convingeri pacifiste manifestată prin refuzul de înlocuire a serviciului militar în termen cu serviciul civil.

II. **Admisibilitatea obiectului plângerii**

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea nr.298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

III. **Susținerile părților**

Alegațiile petiționarului

- 3.1 Petiționarul declară că este membru activ al XXXXXX din data de 12 octombrie 2017 și în această calitate a depus cerere de înlocuire a serviciului militar cu serviciul civil (de alternativă) la Comisia de recrutare - încorporare în serviciul civil a raionului YYYY.
- 3.2 Petiționarul susține că a depus personal o cerere motivată conform art. 3, art. 11 din Legea nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă), cu două luni premergătoare încorporării în rândul Forțelor Armate a Republicii Moldova la reprezentantul Serviciului civil (de alternativă) din raionul Sângerei, iar la data de 11 aprilie 2018, Comisia pentru recrutare și încorporare în serviciul civil a raionului YYYY a luat decizia privind îndreptarea petiționarului pentru a satisface serviciul militar în rândul Forțelor Armate ale Republicii Moldova.
- 3.3 Petiționarul afirmă că, prin refuzul neîntemeiat al Comisiei de recrutare – încorporare în serviciul civil a raionului YYYY, de a-i înlocui serviciul militar în termen cu serviciul civil (de alternativă) a fost discriminat conform prevederilor art.1, 2, 3, 4, 6, 10, 13, 15, 17 ale Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

3.4 Petiționarul mai menționează că i-au fost încălcate drepturile sale recunoscute de art. 18 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 9 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, precum și art. 18 a Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Poziția reclamatei

3.5 Comisia recrutare-încorporare în serviciul civil a raionului YYYY a explicat că, hotărârea luată în data de YYYY cu privire la repartizarea pentru încorporare în serviciul militar în termen a lui XXXXXX este în conformitate cu prevederile legale, fiind respectat în totalitate art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă).

3.6 Reclamata a menționat că în luarea deciziilor a respectat drepturile fundamentale ale omului, nu a făcut discriminare între cetățenii statului respectând art. 16 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

3.7 Reclamanta a menționat prevederea art. 57 din Legea Supremă potrivit căreia apărarea Patriei este un drept și o datorie sfântă a fiecărui cetățean și serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.

3.8 Reclamata a susținut că petiționarul a fost repartizat pentru încorporare în serviciul militar în vara anului 2017, însă, acesta s-a eschivat de la executarea serviciului militar în termen.

3.9 În plus, reclamata a făcut trimitere la art. 9 lit. b) din Legea nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă). Potrivit acestei dispoziții, cererea și actele necesare prin care dl. XXXXXX a solicitat înlocuirea serviciului militar în termen cu serviciul civil din motive pacifiste au fost primite în procedură la data de 23 martie 2018. Conform art. 9 lit. c) din legea sus numită, reprezentantul Serviciului civil a prezentat actele petiționarului în cadrul ședinței Comisiei pentru recrutare - încorporare în serviciul civil a raionului YYYY, care s-a desfășurat la data de 11 aprilie 2018. În cadrul acestei ședințe a fost înaintată propunerea de a repartiza pe dl. XXXXXX pentru efectuarea serviciului militar.

3.10 Reieșind din cele menționate mai sus, reclamata consideră că nu a încălcat prevederile art. 12 alin. (1) ale Legii nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă), fiind în totalitate respectată norma invocată.

3.11 Reclamata a declarat că, ipotetic, persoanele care devin membri ai organizațiilor pacifiste încearcă să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor militare. Achită cotizații de membru în speranța că vor fi eliberați de la satisfacerea serviciului militar în urma prezentării certificatului de membru al organizației.

IV. Dreptul național și internațional relevant

4.1 **Constituția Republicii Moldova** prin **art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 57 alin. (1)** prevede că, apărarea Patriei este un drept și o datorie sfântă a fiecărui cetățean; **art. 57 alin. (2)** stipulează că, serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.

- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; *totodată este expusă definiția acomodării rezonabile ca fiind orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți*; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.
- 4.3 **Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei în art. 2 alin. (1)** prevede că, obligațiunea militară este o datorie constituțională a cetățenilor Republicii Moldova; **art. 2 alin. (3)** prevede că, cetățenii care, din motive de conștiință, se eliberează de la îndeplinirea obligațiunii militare (a serviciului militar sub arme) execută serviciul civil, ce înlocuiește serviciul militar, în modul stabilit de lege. Serviciul civil poate fi executat și de alți cetățeni, în conformitate cu legislația; la **art. 3 alin. (2)** se stipulează că, bărbații sunt luați în evidența militară la atingerea vârstei de 16 ani și excluși din evidența militară la atingerea vârstei-limită de aflare în rezervă sau în alte cazuri prevăzute de prezenta lege; **art. 4 alin. (1)** serviciul militar este o formă specială a serviciului public ce rezidă în îndeplinirea de către cetățeni a datoriei constituționale privind pregătirea pentru apărare și apărarea Patriei exclusiv în cadrul Forțelor Armate ale Republicii Moldova; **art. 4 alin. (2)** stabilește că, serviciul militar este obligatoriu pentru toți bărbații, cetățeni ai Republicii Moldova, și se îndeplinește în următoarele forme:
- a) serviciul militar prin contract;
 - b) serviciul militar în termen;
 - c) serviciul militar cu termen redus;
 - d) serviciul militar ca rezerviști concentrați sau mobilizați.
- Potrivit **art. 5** prin alte forme de pregătire a cetățenilor pentru apărarea Patriei se înțelege pregătirea premilitară a tineretului, instruirea la catedre militare, pregătirea cetățenilor în cadrul formațiunilor de protecție civilă și al formațiunilor sanitare voluntare ale Crucii Roșii , pregătirea în cadrul centrelor de instruire a rezervei Forțelor Armate; **art. 6 alin. (1)** stipulează că, pentru organizarea recrutării cetățenilor și încorporării lor în serviciul militar și în cel civil, în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și în unitățile teritoriale autonome cu statut special se instituie comisii teritoriale de recrutare și încorporare în serviciul militar și în cel civil (denumite în continuare comisii de recrutare-încorporare). În caz de necesitate, pot fi create comisii de recrutare-încorporare de sector. **art. 17 alin. (1)** menționează că prin îndeplinirea de către militar a obligațiilor serviciului militar se are în vedere:
- a) participarea la acțiuni militare;
 - b) exercitarea funcțiilor de serviciu;
 - c) executarea serviciului de alarmă;
 - d) participarea la exerciții și antrenamente militare;

- e) aflarea pe teritoriul unității militare pe durata stabilită de orarul zilnic sau în orice timp, dacă aceasta este în interes de serviciu;
- f) aflarea în misiune, participarea la operațiuni de menținere a păcii sau aflarea la tratament;
- g) deplasarea la și de la locul de serviciu, de tratament sau locul misiunii;
- h) participarea la concentrări militare; i) apărarea vieții, sănătății, onoarei și demnității persoanei;
- j) acordarea de ajutor organelor de drept pentru asigurarea legalității și ordinii de drept;
- k) participarea la acțiunile de prevenire și lichidare a consecințelor calamităților naturale, ale avariilor tehnogene și ale catastrofelor;
- l) alte acțiuni ale militarului, calificate de instanța de judecată ca fiind săvârșite în interesul persoanei, societății și statului;
- m) aflarea în prizonierat (cu excepția cazurilor de predare benevolă), în situația de ostatic sau de persoană internată;
- n) dispariția militarului până la declararea dispariției sau morții sale, în modul stabilit de lege.

- 4.4 **Legea nr. 156/2007 cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă)** la **art. 2** prevede că, serviciul civil este un serviciu de stat, social util și benevol, reprezentând o alternativă pentru cetățenii Republicii Moldova care, din convingeri religioase, pacifiste, etice, morale, umanitare și din alte motive similare, nu pot îndeplini serviciul militar în termen; **art. 3** stabilește că, cetățenii Republicii Moldova au dreptul la înlocuirea serviciului militar în termen cu serviciul civil în cazul în care îndeplinirea serviciului militar în termen contravine convingerilor sale religioase, pacifiste, etice, morale, umanitare și în alte cazuri similare; **art. 4 alin. (1)** stipulează că, în serviciul civil sunt încorporați cetățenii ai Republicii Moldova în vârstă de la 18 până la 27 de ani, care au dreptul la înlocuirea serviciului militar în termen cu serviciul civil, au depus personal o cerere la reprezentantul serviciului civil, în legătură cu acest fapt fiind luată decizia de rigoare; **art. 11 alin. (1)** prevede că, cetățeanul care dorește să fie scutit de serviciul militar în termen și să fie încorporat în serviciul civil depune personal o cerere motivată reprezentantului serviciului civil în termen de 2 luni până la desfășurarea încorporării curente în serviciul militar în termen, în serviciul cu termen redus sau în serviciul civil. **Art. 13** stabilește că, acțiunile reprezentantului serviciului civil și hotărârile comisiei de recrutare-încorporare pot fi contestate în contencios administrativ în modul stabilit de legislația în vigoare.
- 4.5 **Hotărârea Guvernului nr. 864/2005 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus**, la **pct. 2** menționează că recrutul este cetățeanul Republicii Moldova luat în evidența militară până la încorporarea lui în serviciul militar ori în cel civil sau până la trecerea lui în rezervă.
- 4.6 **Declarația Universală a Drepturilor Omului** la **art. 2 alin. (1)** prevede că fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație; la **art. 18** se stabilește că, orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei; acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerile precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile sale, individual sau în colectiv, atât în public cât și privat, prin învățământ, practici, cult și îndeplinirea de rituri.

- 4.7 **Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în art. 9 alin. (1)** stipulează că, orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor; **art. 14** prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 4.8 **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice în art. 18 alin. (1)** stabilește că, orice persoană are drept la libertatea gândirii, conștiinței și religiei; acest drept implică libertatea de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, individual sau în comun, atât în public cât și în particular prin cult și îndeplinirea riturilor, prin practici și prin învățământ; **art. 26** garantează că, Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii. În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.
- 4.9 **Decizia CEDO în cauza nr. 23456/03 din 07.07.2011 Bayatyan vs Armenia, pct. 119.** Dacă libertatea de religie vine mai întâi din interior, ea implică și libertatea de a-și manifesta religia individual și în privat, sau în mod colectiv, în public și în cercul celor cu care împărtășește aceeași credință. Art. 9 enumeră diverse forme pe care le poate lua manifestarea unei religii sau convingeri, și anume cultul, învățământul, practicile și îndeplinirea ritualurilor; **pct. 123.** Curtea a indicat deja anterior cvasitotalitatea statelor membre ale Consiliului Europei care au cunoscut sau cunoșteau un serviciu militar obligatoriu și au introdus forme de serviciu alternativ pentru a oferi o soluție în caz de conflict între conștiința individuală și obligațiile militare. Prin urmare, un stat care nu a luat încă măsura în acest sens nu prevede decât o marjă de apreciere limitată și trebuie să prezinte motive convingătoare și imperioase pentru justificarea ingerinței, oricare ar fi ea. În special, trebuie dovedit că ingerința răspunde unei „nevoi sociale imperioase”.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Examinând materialele dosarului, Consiliul reține spre examinare discriminare pe criteriu de convingeri pacifiste manifestată prin refuzul de înlocuire a serviciului militar în termen cu serviciul civil.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin.1 și art. 19 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91, Timishev v. Rusia par.57¹) stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume, sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționara/petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 5.3 Consiliul reține că petiționarul a depus anticipat cerere de solicitare a înlocuirii serviciului militar în termen cu serviciul civil (de alternativă), aceasta fiind motivată de

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-71627%22%5D%7D>

convingerile pacifiste, pe care le împărtășește. De asemenea, acesta s-a prezentat, conform ordinului de chemare la Comisia de recrutare-încorporare în Serviciul Civil raionul YYYY, la ședința de examinare a cererii de înlocuire a serviciului militar în termen cu serviciul civil și a susținut-o, dar reclamata a refuzat încorporarea în serviciul civil.

- 5.4 Examinând circumstanțele invocate de petiționar, Consiliul stabilește că petiționarul a solicitat acomodarea convingerilor pacifiste prin înlocuirea serviciului militar în termen cu serviciul civil. Consiliul subliniază că noțiunea acomodării rezonabile este prevăzută în Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121/2012 și presupune orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți. Astfel, adaptarea solicitată, pe de o parte, trebuie să corespundă necesităților și situației persoanei care o solicită, pe de altă parte, să nu impună o povară disproporționată asupra persoanei responsabile de operarea acestor modificări.
- 5.5 Examinând materialele dosarului, Consiliul stabilește că modificarea solicitată este necesară și adecvată. Consiliul subliniază că art. 9 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentare prevede că orice persoană este liberă să-și manifeste religia sau convingerile în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor. Consiliul constată că prin adoptarea Legii cu privire la organizarea serviciului civil de alternativă nr. 156/2007, Statul a creat posibilitatea manifestării datoriei civice față de societate a persoanelor care au convingeri religioase, pacifiste, etice, morale, umanitare și alte convingeri și nu pot îndeplini serviciul militar în termen, recunoscând, astfel, necesitatea acestei alternative.
- 5.6 Consiliul a luat act de poziția reclamatei care menționează că petiționarul nu a putut argumenta viziunile sale pacifiste, considerând că acestea din urmă constituie un mijloc de eschivare de la îndeplinirea serviciului militar în termen. Consiliul nu poate reține aceste justificări. Consiliul ține să sublinieze prevederile art. 11 alin.(1) din Legea cu privire la organizarea serviciului civil de alternativă nr. 156/2007, care prevăd că cetățeanul care dorește să fie scutit de serviciul militar în termen și să fie încorporat în serviciul civil depune personal o cerere motivată reprezentantului serviciului civil. Astfel, Consiliul observă că cerința legală de manifestare a convingerilor se rezumă la depunerea unei cereri motivate. Mai mult decât atât, în susținerea convingerilor pacifiste petiționarul a prezentat Comisiei certificatul de membru al XXXXXX.
- 5.7 Consiliul nu poate reține afirmația reclamatei precum că dobândirea calității de membru al organizației pacifiste este o cale de eschivare de la îndeplinirea serviciului militar, or dreptul de asociere este garantat de legislație oricărei persoane atâta timp, cât cerințele legale sunt îndeplinite. Drepturile și obligațiile membrilor organizațiilor necomerciale, inclusiv a organizației la care a aderat petiționarul sunt stabilite în actele lor de constituire. Toate plățile și alte sume de bani transmise de către petiționar asociației pacifiste, oricare ar fi motivul, nu fac obiectul cercetării prezentei cauze. În plus, în cazul în care există o bănuială rezonabilă a încălcării legislației de către petiționar, reclamatul este în drept să aducă acest fapt la cunoștința organelor competente.
- 5.8 Consiliul consideră că satisfacerea cererii de înlocuire a serviciului militar în termen cu serviciul civil în baza convingerilor pacifiste nu este una disproporționată atâta timp, cât au fost satisfăcute cererile celorlalți solicitanți care împărtășesc alte tipuri de convingeri

(religioase și morale) și nu se constată o „necesitate socială imperioasă”² de apărare a Patriei.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 2 și art. 15 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare manifestată prin refuz în acomodare rezonabilă a convingerilor pacifiste.
2. Reclamata va întreprinde măsurile necesare pentru a nu admite pe viitor aplicarea față de recruți a unui tratament similar celui la care a fost supus petiționarul.
3. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
4. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 ale Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră

Evghenii Alexandrovici GOLOSPCEAPOV – membru

² Decizia CEDO în cauza nr. 23459/03 din 07.07.2011 Bayatayan vs Armenia, para. 123.